

Zespół Przebudowania ulicy Długiej

- * Brama Wysoka ---> Wieria Wiercienna (Hohe Tor => Stockmann)
 - ok. 1346 r.
 - do 1380 r. zbudowano pochwójny pas murów obronnych, poprzecznych 30-metrowych fosz
 - początkowo 3 kondygnacje; preświt bramny; dostosowanie do prowadzenia strażnicy
- * przebudowanie (brama przednia) - ok. 1360 Hennrik Ungeradin
 - po 1410 r. wmurowanie 2 basztami * most pomiędzy Wierią a Bramą Długoborską
 - wodny parawest
- * syja -> 2 dziedzińce
 - wzdłuż murów bieżący chodniki dla strażnicy (widoczne zamurowane wejścia/ganki na wieżę wiezienną)
 - drugi most, mury, z trzema przepustami
- * podczas budowy przebudowania utworzono kolejną fosz (przednią)
 - ↳ fosa znajdowała się na wysokości syji ok. 1378
 - ↳ 3 półkolisty przepusty

1506 - 1509 - Michał Eukinger / Hennrik Hetszel ~~1509~~
↳ podwyższenie wieży ^{dachu} kondygnacje (podmywanie)
↳ namalowany dach + 4 spiczaste wieżorki
↳ późnogotyckie wnętrza = wnętrza w formie "osłego grzbietu" (belendy)
(podczas budowy dachu między kryptą a spód z dachu)

1520 r. - zamknięcie wjazdu od strony zachodniej
-> wybito nowe wejście - w syji (widoczne dzisiaj)
↳ BARBAKAN

1577 r. (obłężenie G. przez Batorego) renewans / manierizm niderlandzki
↳ przebudowa przebudowania: renesansowe elementy a na nich strażniczy ganki
Anton van Ooerphen (i Strakowski?)

↳ utrata znaczenia obronnego (od 1534 r. rozpoczęła się budowa nowych fortyfikacji)

1586 r. ~~1586~~ - przemazanie Zespołu na więzienie (do 1793 r.)

1586? [Brama Wiercienna - 1574 - 1576]

1594 r. - 4 osobne skrytki Katedry

1586-1587 r. - renesansowy dach Wiozy zniekształcony sygnaturką

dobudówka w południowej ścianie skrytki \Rightarrow A. Obergher

poł. XVII w. - od północnej dobudowano kamienie
od południa - odwach

Koniec XIX w. - wmurowano w ~~ścianę~~ zachodnią ścianę

[autor:
Andrzej Schlieter] \leftarrow Katedry elementy kamieniarki z rezbanej
kolumny św. Jakuba (portale + medaliony z popiersiami)
- lapidarium na północnej ścianie drewniane

pożar w 1945 r. - całkowite zniszczenie kolumn Wiozy
oraz skrytek Katedry

- magazyny wojskowe
- antykwariat Starogdańska Ofiarna
- pogotowie (w południowej części) Browarowa Kupa \oplus
- Instytut Kriministyki UG

Wieżniennictwo

Główne Miasto

↳ pierwsza wzmianka o więzieniu: 1378 r. (Ratusz)

Stare Miasto

↳ przykolej 2 1436 r. → więzienie w piwnicach Ratusza

1516 r. — otwarcie więzienia w Barcie Kotwiczników

→ dla sprawców mniej groźnych czynów

od poł. XVI w. — przeznaczenie bezwzględnych kar na cele więzienne (po wznowieniu umocnień ziemno-wodnych wg niderlandzkiej wersji fortyfikacyjnej)

świat XVI w. — zaczęto polepszać warunki i koszty utrzymania (tendencja popytu prawdopodobnie z Niderlandów)

→ idea budowy ~~nowo~~ nowożytnych więzień ⇒ RESOCJALIZACJA

rozwoj humanizmu

1582 — przebudowa i unowocześnienie Barty Kotwiczników

1587 — rozpoczęcie przebudowy Przedbramia

1604 — oddanie do użytku więzienia w Przedbramiu

↳ nazwa „więzienie miejskie”

sąd inkwizycyjny w Katowiu (sala na 11 p. o pow. 65 m²)

pod salą sądową 3 cele indywidualne (obrotowe umiem do 3 m głębokości)

* LIS
* KOGUT
* KAIN } przetrzymywanie na czas śledstwa

↳ łóżko, okno i ogrzewanie

Łącznik pomiędzy Katowią a Wiością — 5 cel na przyjęcie i 5 na partencje

PIETRO — SKOP
BUHAJ
ŚWINTUCH
KRUK
WILK

PARTER — SOWA
JASZCZURKA
KACZKA
ZAJAC
FORTUNA

(długo do niego 15 XVIII w.)

od 1610 więźniowie z celi Fortuna odbywali karę przymusowa do tańca i zbierania nieczystości umierających

wy S. Piłki w więzieniu miejskim przebywało 18-20 więźniów
(nie licząc przysiadło więźniów w klatkach)

rzadkością były ucieczki z więzienia

↳ w 1624 r. więźniom użyczono

personel - 4 dozorców
- 6 podratków miejskich

w XVII w. kary opiewały na 3-10 lat pozbawienia wolności
→ dożywocie - od końca wieku XVII

Najstarsze więzienie miejskie w Polsce!

cele jednostronne - na wzór flamandzki

Kawy

XVI w. — w 60% upiók kawy najwyzszej (sinienci)

XVIII w. — w 22% kawa sinienci

1558 - 1745: 1650 sprawa kawy; ok. 500 kaw sinienci

5 rodzajów kawy sinienci w Galenisku:

- ścięcie - porwali (niezmięcieni)
- powierzenie - dla stodoły
- tamowanie kotem - narodzenie (narodzenie)
- spalanie żywem - za czary i szaleństwo
- utopienie

do 1650 kawa ścięcia (w przypadku znaczących nierozum) wykonywana na Długim Targu

II poł. XVII w. — ścięcie przy Bramie Węgierskiej

Kawa powierzenia — na ul. Traugotta, wówczas „Droczka św. Michała”

↳ 1529 r.: potrójna umiarkowana subwencja

↳ Stare Miasto wieszano na Prosięzym Ryńku

na pl. Dominika (dziś: Targ Węglany) stał subwencja, brak info.
o jej wycofaniu

XVI i XVII w. — 7-krotnie zapłacono stas

↳ po raz ostatni w 1659 r.

umydlanie orbenków:

- obciążenie ręki — jako kawa poprzedzająca ścięcie
- obciążenie uszu — samostwa kawa

w 1647 r. jeden jedyny raz przebito język bluźniercy

1503 - 1659: 6 upióków sinienci za czary!

1662 r. — burmistrz Gabriel Krummhansen opublikował apel oświeceniowy
wskazując na czary

Kawa chłosty

- skazaniec obnawiany do biodek
- wykonywana różgą, liną lub bytrowcem
- 21, 27, 30 udeżeń
- także kawa przegiera bez chłosty (niemana w gołbirach)

najstarszy przegierz - u wejścia do ratusza

przegiere:

- * obok subiernicy na pl. Dominika
- * na wroźonej platformie Wioły Wioźniej
- * obok odwozu (dziś ul. Bogusławskiego) + przegierz obwozy
- * na Starym Mieście obok Browary św. Jankuba

Kawa wipy (kmitawka)

- za nadwycia kwanony i niewieśników
- unśchranie popalonne w Lubcu
- drzewnica, na której zawieszona była klatka
- przy Kamiennej Grody
- stosowana do 1814 r.

Kręciatek / karela

- kawa dla pniek za wywaranie pluzowego jęzka
- gawieki uszta parować karela
- na Tarogu Rybnym
- tzw. "Złota Anna"

oslica

- drewniana konstrukcja o wys. ok. 3 m
- osle gromy na kwanicach
- przynisrywano do niej kłótnice i kłótników (placami do siebie)
- unśchranie kontynuowanie sporów bez unśchrania sobie kopy

pod koniec XVIII w. usunięto unśchranie do kar hamujących
(w Gdańsku przegiere ^{ograniczone} ~~dotyczy~~ dopiero w czasach napoleońskich)

1828 i 1832 - ostatnie kawy przegiera na Wioły Wioźniej

XIX w. - zamkają publ. egzekucje na subiernicach